

Conspect Fundamentele psihologiei (100 pagini)

Sursa: Universitatea Spiru Haret din Bucuresti - www.spiruharet.ro

Coordonator de disciplina: Prof. univ. dr. Nicolae Radu

Asistent: Asist. univ. dr. Dan Rugina

Subiecte fundamentele psihologiei

1. Condițiile cunoașterii științifice
2. Devenirea psihologiei ca știință
3. Problemele generatoare de divergențe în istoria psihologiei
4. Obiectul psihologiei
5. Viitorul psihologiei
6. Relația obiect – metoda
7. **Metode specifice ale psihologiei.** Metodele pasive și metodele active
8. Metodele pasive ale psihologiei - observația, autoobservația, metoda biografică
9. Metodele active ale psihologiei - experimentul, interviul și convorbirea, ancheta (pe baza de chestionar și interviu), testele sau probele psihometrice, analiza produselor activității, metoda genetică și comparată
10. Organizarea cercetării psihologice (etapele cercetării psihologice; tipuri de cercetare)
11. Principiile psihologiei
12. Legile și teoriile explicative în psihologie. Relația dintre descriere, explicație și interpretare
13. Către o definiție modernă de psihic
14. **Sistemul psihic uman.** Caracteristicile și trăsăturile psihicului uman
15. Nivelurile organizării sistemului psihic uman (inconstientul, subconstientul, constientul)
16. Modificări ale conștiinței
17. Componentele modale ale vieții psihice conștiente a omului
18. **Procesele psihice.** Clasificarea proceselor psihice
19. Procesele senzoriale
20. **Senzatiile.** Definiții, importanța senzațiilor. Proprietățile senzațiilor
21. Sensibilitatea și legile ei. Pragul absolut și pragul diferențial
22. Clasificarea senzațiilor
23. **Percepțiile.** Caracterizare generală a percepției
24. Legile percepției
25. Formele percepției
26. **Reprezentarea.** Definiție și caracterizare psihologică generală a reprezentării
27. Proprietățile reprezentărilor
28. Tipurile reprezentărilor
29. Locul și rolul reglator al reprezentării ai activitate și comportament
30. **Gândirea.** Definiție și caracterizare generală
31. Structura psihologică internă a gândirii (blocul operațiilor, conținuturilor, produselor și relațiilor)
32. Forme modale de procesare-integrare a informației la nivelul gândirii
33. Gândirea ca activitate specifică de rezolvare a problemelor (dinamică, sursele de informație, factorii perturbatori)
34. Gândirea ca proces decizional
35. Gândirea ca proces de teoretizare
36. Dezvoltarea ontogenetică a operațiilor gândirii (J. Piaget)

37. **Imaginatia.** Caracterizare generala. Definitie
38. Formele imaginatiei. Visele. Procesele hipnoide. Reveria. Imaginatia reproductiva. Imaginatia creatoare
39. **Memoria.** Definitie si caracterizare generala
40. Dinamica memoriei
41. Formele memoriei
42. Calitatile memoriei
43. Mecanismele memoriei
44. Uitarea. Curba lui Ebbinghaus
45. **Limbajul.** Precizari si delimitari terminologice. Specificul psihologic al limbajului
46. Determinatiile limbajului verbal
47. Verigile functionale ale limbajului verbal (aferenta, eferenta, de autoreglare)
48. Functiile limbajului verbal (afectiva, ludica, practica, reprezentationala, discursiva, de comunicare etc.)
49. Formele limbajului verbal
50. **Atentia.** Definitie si caracterizarea psihologica generala a atentiei. Functiile atentiei
51. Dimensiunile (atributele/calitatile) atentiei
52. Formele atentiei (solilocviul, monologul, dialogul)
53. Modele teoretice explicative ale atentiei
54. **Afectivitatea.** Aspecte teoretice si metodologice generale. Definitia afectivitatii
55. Caracteristicile (proprietațile) proceselor si starilor afective
56. Clasificarea proceselor si starilor afective
57. Agresivitate-toleranta
58. Stresul, anxietatea si angoasa
59. **Motivatia.** Definitie si caracterizare generala
60. Motivul si functiile sale
61. Forme si niveluri de integrare a motivatiei. **H. Murray**
62. Piramida trebuintelor **A.Maslow**
63. Motivatie si frustrare. Motivatie si conflict
64. Nivel de aspiratie, nivel de expectatie, nivel de realizare
65. Teorii ale motivatiei
66. **Vointa.** Definirea si caracterizarea generala a vointei
67. Structura si fazele actului voluntar
68. Calitatile vointei
69. Dezvoltarea ontogenetica a vointei. Tipurile de integrare a vointei
70. **Activitatea.** Definitia si structura activitatii. Formele activitatii
71. **Personalitatea.** Laturile (subsistemele) personalitatii: temperamentul, aptitudinile si caracterul
72. **Temperamentul.** Clasificarea temperamentelor
73. **Caracterul.** Structura psihologica a caracterului. Trasaturile caracteriale
74. **Aptitudinile.** Dezvoltarea ontogenetica a aptitudinilor
75. Raportul innascut-dobandit in structura aptitudinilor
76. Clasificarea aptitudinilor
77. **Imaginea de sine.** Rolul ei reglator in sistemul personalitatii
78. **Eul**

Bibliografie: Golu, M. *Bazele psihologiei generale*, Editura Universitara, Bucuresti, 2002

Capitolul 1: Obiectul Psihologiei

1. Condițiile cunoașterii științifice

Atributul “științific” caracterizează acea formă a cunoașterii care satisface o serie de exigente și criterii de ordin metodologic general și particular:

- delimitarea unui domeniu de investigație unic și neintersectabil;
- existența unei metode specifice de abordare, descriere și interpretare a fenomenelor circumscrise domeniului dat;
- fenomenele ce sunt proprii domeniului dat trebuie să posede un minimum de însușiri și determinatii sensibile, perceptibile și observabile, care să permită utilizarea operațiilor de măsurare și cuantificare;
- obiectivitatea descrierilor și interpretărilor;
- posibilitatea reproducerii/repetării aceleiași cercetări de doi sau mai mulți autori;
- prezenta și operarea cu generalul în forma conceptelor, principiilor, legilor.

2. Devenirea psihologiei ca știință

Psihologia este știința care studiază condițiile și legile manifestării vieții psihice umane. Psihologia s-a constituit mai târziu ca știință, datorită marii complexități a domeniului ei de studiu – psihicul uman.

Procesul general al evoluției cunoașterii psihologice poate fi împărțit în **4 etape**:

- **Etapa cunoașterii prestiințifice.**

Perioada în care omul a devenit conștient de sine până la apariția primelor sisteme filozofice ale antichității, elaborate în Grecia antică – Democrit, Epicur, Platon, Aristotel.

Caracteristici: informațiile și explicațiile despre fenomenele psihice se constituiau pe baza experiențelor cotidiene situaționale, a comunicării interpersonale directe, transmise în forma de mituri, legende, ritualuri și învățături practice.

- **Etapa filozofică (incorporarea cunoștințelor despre psihic în sistemele filozofice).**

Apare în sec. 5 și 6 î.e.n. o dată cu apariția primelor sisteme filozofice și ține până în momentul separării psihologiei ca știință de sine statătoare, **în 1879 în Germania**, prin crearea de către **Wilhelm Wundt** a primului laborator experimental pentru studiul fenomenelor psihice. El este considerat părintele psihologiei științifice.

Explicarea și interpretarea naturii psihicului s-au individualizat în 3 modele:

- **modelul materialist** (creat de Democrit – spiritul și conștiința au un caracter secundar în raport cu materia)
- **modelul idealist** (creat de Platon – spiritul și conștiința sunt factori primordiali în raport cu materia)

- **modelul dualist** (elaborat de Rene Descartes – sustine teza existentei a doua inceputuri: spiritul si materia).

- **Etapă cunoașterii științifice analitice și intern-contradictorii.**

Incepe cu desprinderea psihologiei de filozofie și constituirea ei ca disciplină de sine statatoare (1879) – până la sfârșitul primei jumătăți al sec. 20

Caracteristici: studiul proceselor psihice se realizează prin cercetări experimentale sistematice, bazate pe criteriul obiectivității și pe operații riguroase de măsurare-cuantificare.

- **Etapă cunoașterii științifice integrativ-sistemice.**

Incepe cu cea de a doua jumătate a sec.20 și este în plină desfășurare. Ea se caracterizează prin așezarea studiului vieții psihice pe temelia metodologică elaborată în cadrul ciberneticii și al teoriei generale a sistemelor.

Actualmente cele mai pregnante modele explicative din psihologie sunt:

- abordarea biologică (neuroștiințele);
- psihodinamică;
- comportamentistă;
- cognitivistă;
- umanistă

3. Problemele generatoare de divergențe în istoria psihologiei

Divergența apare de îndată ce se optează în mod exclusiv și absolut pentru un termen al raportului sau altul. Lata care au fost (și sunt și în prezent) aceste raporturi, ce au pus și pun la încercare gândirea psihologică:

- raportul derivat din natura psihicului: material-ideal (spiritual, supranatural, divin);
- raporturile derivate din arhitectura internă a vieții psihice: parte-intreg, senzorial-logic, cognitiv-dispozițional (afectivitate, motivație), conștient-inconștient;
- raportul dintre planul subiectiv intern și planul obiectiv extern (comportamentul);
- raportul inelism-genetism (psihicul este integral predeterminat-psihicul este integral rezultatul evoluției ontogenetice);
- raportul biologic-cultural (psihicul determinat integral de factorii biologici - psihicul este determinat exclusiv de factorii socioculturali);
- raportul individual (particular)-general, ideografic-nomotetic;

4. Obiectul psihologiei

Psihologia – greaca “psyche” (suflet, psihic) + “logos” (știința, vorbire despre)

Psihologia este stiinta care studiaza fenomenele psihice. Fenomenele psihice se manifesta in:

- **exterior** – comportamentul uman;
- **interior** – procesele psihice si activitatile psihice.

Obiectul de studiu al psihologiei este omul, individul, adica personalitatea umana.

Termenul de psihologie a fost introdus de invatatul german **Rodolphe Goglenius in sec 16**.

In 1879 psihologia se desprinde de filozofie si devine o stiinta de sine statatoare. Pana la etapa a 3 a evolutiei sale psihologia nu dispunea de un obiect de studiu clar si unitar delimitat si definit. Fiecare scoala isi determina propriul sau obiect, care, de multe ori, reprezenta exact opusul obiectului ales de alta scoala.

Obiectele de studiu erau: **constiinta** (W.Wundt, Ed.Tichner, Th.Lipps), **comportamentul** (J.B.Watson), **inconstientul** (S.Freud).

De-abia in etapa a patra (anii '50) s-a stabilit un **obiect de studiu**: organizarea psihica interna in unitatea contradictorie a constientului si inconstientului (sistemul psihic uman), precum si relatia circulara dintre structurile psihice interne si actele comportamentale externe.

Obiectul de cercetare al psihologiei este ansamblul legilor care guverneaza fenomenele psihice.

5. Viitorul psihologiei

Psihologia umana are doua laturi:

- **latura generala** (ne ofera tabloul global al organizarii psihocomportamentale a omului normal (mediu), facand abstractie de varsta, sex, context socio-cultural, ocupatie (profesie) etc.;
- **latura particular-diferentiala** (se centreaza pe studiul si explicarea ipostazelor concrete in care se poate afla organizarea psihocomportamentala in functie de varsta, sex, mediu socio-cultural, activitate profesionala, nivel de dezvoltare etc.

Psihologia contemporana prezinta in sine un sistem dezvoltat de domenii, care includ o serie de discipline si directii stiintifice diverse. Structura psihologiei ca stiinta este formata din diverse ramuri atat **fundamentale**, care prezinta in sine directii de cercetari stiintifice, dezvoltandu-se relativ de sine statator, cat si **aplicative** (speciale). Luand in considerare aceste circumstante, cat si faptul ca in timpul prezent sistemul stiintelor psihologice continua sa se dezvolte activ (la fiecare 4-5 ani apare o noua directie), va fi mai corect sa nu vorbim despre o singura stiinta - psihologia, dar de un **sistem complex de stiinte psihologice in dezvoltare**.

Ramurile fundamentale ale psihologiei au un sens general pentru intelegerea si lamurirea psihologiei si comportarii oamenilor, indiferent de faptul cine sunt ei si cu ce activitate concreta se ocupa.

Ramurile applicative sunt numite acele ramuri ale stiintei psihologice, realizarile carora sunt utilizate in practica. *etc.*